СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 40. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 18-го ЛЮТОГО 1950. No. 40. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, FEBRUARY 18, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 / 4-0237 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

МАРШАЛ ПОЧАВ КАМПАНІЮ НА АМЕРИКАНСЬКИЙ ЧЕРВОНИЙ ХРЕСТ

Ню Йорк, 16 лютого. — Ген. Джордж К. Маршал, теперішній голова Американського Червоного Хреста, почав цьогорічну кампанію за збірку $67,000,000 промовою на зібранні в Валдорф Асторія Готелі, в четвер, хоч початок краєвої кампанії мав урядово початися 1 березня. — Місто Ню Йорк має призначену квоту $4,643,000.

Промова Маршала не була писана, а виголошена спонтанічно. У ній він згадав про необхідність духового відродження, якщо світ має втримати мир. Саме організація Червоного Хреста є агенцією, через яку поширюється добру віру й добру волю, які то засади є головною підставою миру. Світ, на думку Маршала, стоїть на передодні революції, одначе не большевицької революції, а революції „малих людей", які, позбавлені життєвих потреб, висувають насамперед свої домагання. Одначе для заспокоєння потреб усіх людей треба духового відродження. Американський Червоний Хрест надається до практичного поширення такої ідеї, бо приймає жертви й дає допомогу для усіх потребуючих.

ТАЙНІ НАРАДИ МІЖ ПІДПРИЄМЦЯМИ Й МАЙНЕРСЬКОЮ ЮНІЄЮ.

Вашингтон. — Довготривала криза у вугіллянім промислі призвела, як здається, до зрозуміння, що виминання головної справи обома посвареними сторонами, не може бути продовжуване і раз треба поставити на денну чергу головні домагання. Тайні наради підприємців вугілляних шахт та представників майнерської юнії тривали майже увесь день. На скільки відомо, на них видвигнув голова юнії, Джан Л. Луїс, питання річної платні для шахтарів при одночаснім встановленні кількости годин річної праці. Засаднично Луїс вимагає 200 днів праці у році, а денна праця має тривати тільки сім з половиною годин замість теперішних вісім годин. Денна платня мала б виносити $15, замість теперішних $14.05, а крім того власники мали б підняти висоту бонусу, виплачуваного від кожної тони вугілля, з 20 на 35 центів. Бонус вплачується до майнерського фонду добродійности.

Між тим з різних сторін країни наспіли вісті про потребу пайкування вугілля, як це почалося вже в стейті Ню Йорку. Теж почали міста затемнювати елекричне світло на вулицях, як це було за воєнних часів.

ПРОЦЕС ПРОТИ ПАННИ КОПЛОН ПЕРЕРВАНИЙ.

Ню Йорк. — У федеральнім суді, в якому відбувається процес проти Джудити Коплон і Валентина Губічева за шпигунство, проголосив у четвер суддя Сильвестер Райен, що він перериває розправу до понеділка „з огляду на вимір справедливости". Після того рознеслися різні поголоски про причини перерви. Дехто казав, що чотирьох присяжних суддів приловлено на розмовах з прихильниками панни Коплон, одначе опісля виявилося, що вона відправила свого адвоката, Арчібалда Палмера, який ніяк не міг згармонізуватися з адвокатом Губічева, Абрагамом Померанцом.

ТРУМАН ПРОТИВИТЬСЯ МИРОВІЙ МІСІЇ ДО МОСКВИ ПІД ТЕПЕРІШНЮ ПОРУ

Вашингтон, 16 лютого. — Небувале досі інтерв'ю президента з кореспондентом щоденника Ню Йорк Таймс відбилося на пресовій конференції негодуванням деяких кореспондентів на таку форму прилюдних інформацій збоку представника країни. На це президент сказав, що він не є вязаний ніякими правилами і може зірвати з традицією. З різнородних запитів на адресу президента і його відповідей кореспонденти прийшли до заключень, що:

1. Президент противиться відновленні конференцій Трьох Потуг, як це запропонував в Англії Винстон Чорчил. Одначе, якщоб така конференція могла відбутися, то на неї можне приїхати до Вашингтону кожний голова чужинної держави. 2. Президент противиться висиланні до Москви якогось спеціяльного посла, як це він хотів зробити в 1948, призначуючи верховн. суддю Фреда Винсона до такої ролі. Таке посольство не може бути мировою місією, чи місією для порозуміння в справі контролі атомової енергії, тільки для зясування правдивого становища Америки Сталінові й іншим московським урядовцям, одначе тепер не є на це відповідний час. 3. Труман не одобрює авторства в дипломатії. Він каже, що для порозумінь з Москвою треба вживати існуючі дипломатичні апарати, головно Організацію Обеднаних Держав, замість їх бойкотувати. Крім того Росія мусить виявити хоч найменшу охоту до співпраці. 4. Президент негодує на приспішування під теперішній час Анлантійського Союзу чи іншої форми світового уряду, бо тепер саме час на посилення О.Д., замість думати про нові міжнародні організації, які хіба підкопають О.Д.

ДОНОВАН ЗА АКЦІЮ ДЛЯ СТРИМАННЯ АЗІЯТСЬКИХ БОЛЬШЕВИКІВ

Ню Йорк. — Майор генерал Вилйем Дж. Донован, голова Бюра Стратегічної Служби підчас другої світової війни, доручив назначення американця на становище „верховного команданта" для стримання комунізму в південно-східній Азії. Свої думки висловив Донован у промові на зібранні Товариства Колишніх Студентів Колумбійського Університету в готелі Риц Карлтон. Опанування Китаю Росією вважає Донован поразкою Злучених Держав на цілому Сході. Для поправи становища Америки треба провідника, все одно з якою назвою, хоч би й команданта. Коли буде знищена рівновага сил на Сході, то пропаде надія на мир. Приявний на зібранні директор Економічної Кооперації, Пол Гофман, пригадував на методи уживані Пляном Маршала при стримуванні большевизму.

ЯПОНЦІ ВПЕВНЯЮТЬ, ЩО КРАЇНА ПІДЕ З ЗАХІДНИМИ ДЕРЖАВАМИ

Вашингтон. — Японія стане по стороні Заходу, якщо б прийшло до ще одної війни — таке запевнення склали чотирнадцять послів японського парляменту, які обїздять Злучені Держави і тепер приїхали до Вашингтону.

РУТЕР ПЛЯНУЄ ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕГОВОРИ.

Дітройт. — Волтер П. Рутер, голова юнії автомобілевих робітників, вийшов з зазивом, щоб Злучені Держави вживали „пристосованого християнства", як вони вживають пристосованої науки, щоб підшукати „моральний рівноважник" для водневої бомби. На зібранні краєвої Конференції для Студій Церковного й Економічного Життя, скликаної протестантською Федеральною Радою Церков Христа в Америці, він дораджував винайти спосіб для відстрашення від водневої бомби. Таким способом являється, на думку Рутера, добровільна конференція праці, управління й провідників фармерського життя для обговорення цілої низки краєвих проблем. На конференції треба б обговорити заради для безробіття, використання надвишки продуктів, зрівнання громадянських прав та інші спірні проблеми. У конференції беруть участь 450 провідників 29 протестантських деномінацій, які, як кажуть, представляють 29,000,000 вірних.

ВИРОБЛЕНА СТАЛЬ БЕЗ ТОПЛИВА.

Ню Йорк. — Новий процес виробу сталі впродовж 12 мінут без уживання дотеперішнього топлива винайшли два науковці, як про це звідомляє Американський Інститут Копальнянських і Металюргічних Інженерів. Нова сталь є такої самої якости, яку продукують у відкритих горнилах. Нова метода називається турбогорнилом, а горнило її виглядає як великий сталевий кавник. Туди вкидають чавунне залізо, яке само переварюється в сталь. Вугіль та інші складники, які занечищують чавун, постачають відповідного тепла підчас стоплювання. 30-тонове-турбо-горнило може випродукувати 60 тон сталі впродовж однієї години.

ТРУМАН ВИСМІВАЄ ЗАКИДИ „СОЦІЯЛІЗМУ" ПРОТИ СВОЄЇ ПРОГРАМИ.

Вашингтон. — До демократичних гостей, зібраних на обіді з нагоди Дня Джеферсона, виголосив президент Труман промову, яку вважають за програмову промову в кампанії перед осінніми виборами. Труман висміяв закиди соціялізму, кидані республіканцями проти його економічної програми, називаючи ці закиди „страхопудом", яким послугувалися республіканці ще від 1933 р. Президент запитав приявних, яким чином республіканці можуть їх усіх, як демократів, назвати „соціялістами". Це роблять вони тому, казав президент, що вони не в силі придумати нічого путнього і тільки обмежуються до видвигання різних закидів. — На обіді було приявних 5,300 гостей, які заплатили по $100 за накриття. Разом прийшло з обіду 530,000 до каси Демократичної партії.

ПРИЗНАННЯ НОВИМ УКРАЇНСЬКИМ ІМІГРАНТАМ В ОКЛАГОМІ

Филаделфія, 17 лютого. З канцелярії ЗУАДКомітету повідомляють, що фармері і фармерські власті в стейті Оклагома виявили своє велике вдоволення переселеними там недавно ЗУАДКомітетом 10 родинами українських скитальців за їх працю і поведінку. У висліді цего, стейт звернувся до ЗУАДКомітету, виявляючи свою готовість прийняти ще дальших 10 українських родин.

АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР Ю. КОСАЧА В Л. М. КЛЮБІ

Ню Йорк, 17 лютого. — Стараннням Секції Письменників в Літературно - Мистецькому Клюбі відбувся вчора авторський вечір відомого нашого драматурга, письменника і поета, Юрія Косача. Автор прочитав свою неопублікованую ще п'єсу „Змова Каталіни", написану з питомою тільки йому живістю, динамікою та широким діяпазоном проблем і мистецького слова. Кілька десятків приявних зі запертим віддихом прослухали п'єсу в передачі самого автора.

МАСОВІ АРЕШТИ „КУРКУЛІВ" В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

Прага, 17 лютого. Після недавньої акції комуністичного уряду Чехословаччини проти „буржуїв" і „капіталістів" в індустрії, опісля проти професіоналістів, що „плазують перед Заходом" та проти католицького духовенства, тепер прийшла черга на „кулаків". В цілій країні переводиться масові арешти заможніших селян, ліквідуючи їх „як кляcу". Їх арештується під всіми можливими закидами, головно „саботажів" і невиконання „норм" здачі сільсько-господарських продуктів „державі", незаплачення наложених на них неімовірно високих податків, слухання закордонних радіопрограм і т.п., вбираючи це все у відому форму „ворогів народу".

В РУМУНІЇ „ВИЧИЩЕНО" З ПАРТІЇ 18% КОМУНІСТІВ

Париж, 17 лютого. Скретар компартії Румунії повідомив в бюлетині Комінформу, що в рямках останньої „чистки" зі самої партії викинено поверх 180,000 осіб, що становить 18% загального складу партії. Це є недвозначним доказом повного браку довір'я Москви і самих румунських комуністичних ступайків вже не тільки до „народних мас", але й до самих здеклярованих комуністів. Так виглядає на практиці комуністична „народна демократія".

КАТОЛИЦЬКИЙ ЄПИСКОП В ПОЛЬЩІ ПІД ДОМАШНІМ АРЕШТОМ

Варшава, 17 лютого. Польський уряд вчора офіціяльно повідомив про поставлення під домашній арешт польського католицького єпископа Казімержа Кавальського в Хелмні коло Данцігу. Навколо його дому поставлено поліційну сторожу, а публичний обвинувач в Ґданьску почав доходження в справі видвигнених проти єпископа обвинувачень за „всякого роду погрози" проти „патріотичного" духовенства, яке в останніх тижнях піддержувало урядову акцію проти доброчинної церковної організації Карітас. Це є перший арешт єпископа в повоєнній комуністичній Польщі і в колах західних дипломатів коментують його як перший рішальний крок в Польщі до того, що вже зроблено з церквою в Чехословаччині та інших під-советських країнах.

НІМЕЦЬКИЙ КАРДИНАЛ ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ЗВ'ЯЗКАМИ З КОМУНІЗМОМ

Берлін, 17 лютого. Кардинал фон Прейсінґ, єпископ Берліна, поставив вчора поза церковний закон комуністичну партію в своїй дієцезії, як в західних секторах так і в советській зоні, забороняючи духовенству будь-кяий зв'язок та будь-яку участь в комуністичній акції.

КАРЕ ПРИЗНАЛО ЗУАДК ХАРЧІВ ВАРТОСТИ $15,000

Филаделфія, 17 лютого. — КАРЕ, відома американська кооператива незарібкової пересилки харчових пакунків до Европи, приділила в останньому ЗУАДКомітетові харчів вартости $15,000, що будуть розділені між найбільш потребуючими українськими скитальцями в Німеччині, Австрії, Франції, Італії та Англії. Це є частина $500,000 оборотової надвишки, яку КАРЕ розділило за останній час між своїх 21 членів, одним з яких є і ЗУАДКомітет. Ясно, що ця хоч і велика допомога, ще ніяк не заспокоює тих всіх потреб, що їх мають наші тільки найбільш потребуючі скитальці в Европі й ЗУАДКомітет потребує ще великих фондів теж на ті цілі. Їх він очікує від нашого жертвенного загалу.

„УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИК" — НОВИЙ ТИЖНЕВИК В ЕВРОПІ

Реґенсбурґ, Німеччина, 17 лютого. — В цьому році тут почав виходити новий тижневик „Український Самостійник", зареєстрованим видавцем якого є д-р Петро Мірчук. Тижневик називає себе „газетою українського самостійницького руху" а в першій редакційній статті вияснює, що „не береться придумувати нових політичних програм і визвольних рецепт", йдучи тільки шляхом „нашого народу, чітко визначеним 20-тирічною боротьбою революційної ОУН, протинімецькою і протибольшевицькою боротьбою УПА та діями визвольно - революційного керівництва УГВР".

ФРАНЦІЯ ПРОГОЛОСИЛА ВІЙНУ ЧЕРВОНИМ САБОТАЖНИКАМ

НАДЗВИЧАЙНІ ЗАХОДИ УРЯДУ ПРОТИ СОВЄТСЬКОЇ П'ЯТОЇ КОЛОНИ В КРАЇНІ.

Париж, 17 лютого. — Французький уряд відбув вчора спеціяльне засідання, на якому рішив вжити драстичних заходів проти плянованої вже від довшого часу комуністичною п'ятою колоною акції саботажу, зв'язаних з обороною країни продукції і транспорту. Комуністичний „внутрішній наступ" на Францію скерований головно на продукцію вугілля та на транспорт залізницею і на вивантажування в портах присланої з Америки зброї, яку Франція має одержати в рямках Атлантійського пакту. На сьогодні керована комуністами Генеральна Конфедерація Праці проголосила страйк в копальнях вугілля і на залізниці, домагаючись підвишки платні і рівночасно демонструючи „в користь миру". Рівночасно комуністи в цілій країні почали саботажну акцію проти висилки зброї до Індокитаю. У зв'язку з цим уряд дав окремі повновласті всім префектам поліції для вдержання ладу і безпеки в країні. Характер цих повновластей держиться в таємниці. Рівночасно поінформовано всіх робітників на залізниці і в арсеналах зброї, що котрий з них припинить працю, той буде з місця відправлений. В портах при вивантажуванні зброї буде використане військо. Кожна спроба саботажу каратиметься надзвичайними судами з мірою покарання від десять років каторги до кари смерти. Видано цілий ряд інших заходів „для охорони державної і публичної служби від насильства і саботажів". Всі ці заходи вже сьогодні входять в життя. Франція рішена раз на завжди розправитися з комуністичною колоною, яка з наказу Москви і Комінформу вибрала собі цю країну за головний предмет своїх злочинних експеріментів по цей бік залізної заслони.

СПРОБА БОМБОВОГО ЗАМАХУ НА ПРЕМІЄРА ІТАЛІЇ.

Рим, 17 лютого. — Поліція сьогодні повідомила про відкриття часової бомби поблизу дому, де премієр де Ґаспері був приявний на весільній врочистості. Одна жінка, що відкрила бомбу припадково, віддалила її на кілька метрів від дому, а поліція опісля забрала її, усунувши запальника. Ведеться слідство.

ПОЛІПШУЄТЬСЯ ПОЛОЖЕННЯ В ЗАХІДНОМУ БЕРЛІНІ.

Берлін, 17 лютого. — Місцеві власті і західні спостерігачі стверджують, що загальне положення в Берліні з кожним днем поліпшується, не зважаючи на нову совєтську „малу бльокаду". Сильно збільшилася продукція в місті, зменшилося безробіття і поліпшився загальний господарський стан і життьовий рівень населення.

ЧОРЧИЛ „ВМЕР" ЗАСКОРО.

Лондон, 17 лютого. — Вчора тут розійшлася поголоска про „смерть" Винстона Чорчила. „Небіщик" сам спростував цю поголоску як один з передвиборчих трюків, вважаючи, що навіть поголоску пущено завчасно та що її краще було б задержати аж до самого дня виборів.

АГРЕСИВНІСТЬ СОВЄТСЬКО-КИТАЙСЬКОГО ДОГОВОРУ.

Таіпеі, Формоза, 17 лютого. — Підписаний перед кількома днями совєтсько - китайський договір призні і взаємної допомоги з цілим рядом таємних клявзуль вважається в азійських політичних колах виразною підготовкою Совєтського Союзу до аґресивної війни, зі Злученими Державами Америки як кінцевою її ціллю. Міністер закордонних справ в національному уряді Китаю назвав цей договір „аґресивно-військовим союзом", взятий живцем з гітлерівської практики. Японський премієр зі свого боку вважає, що найкращою відповіддю на цей новий військовий союз був би мировий договір з Японією. Московська партійна „Правда" твердить, що цей совєтсько-китайський договір був необхідний з огляду на становище Злучених Держав, які намагаються, мовляв, перетворити Японію у свою військову базу і арсенал проти Совєтського Союзу.

ЗАПОВІДАЮТЬ БОЛЬШЕВИЦЬКУ ІНВАЗІЮ НА БУРМУ.

Лондон, 17 лютого. — Британський знавець далеко-східніх стосунків, ген. сер Гюберт Ренс, висловив вчора переконання, що китайські комуністи, криті тепер совєтсько-китайським союзом, протягом найближчих тижнів можуть почати інвазію Бурми, яку вони завжди вважали „китайською територією".

ФІНЛЯНДІЯ ПРОГОЛОСИЛА ДЕВАЛЬВАЦІЮ НА ДОМАГАННЯ СОВЄТІВ.

Гельсінки, 17 лютого. — На домагання Совєтського Союзу фінський уряд проголосив вчора девальвацію фінської марки, зменшуючи її вартість та достосовуючи її до валюти Совєтського Сюзу, і всіх його сателітів.

БРИТАНСЬКІ КОНСЕРВАТИСТИ ЗАПОВІДАЮТЬ СВОЮ ПЕРЕМОГУ.

Лондон, 17 лютого. — Предсідник Консервативної партії Британії, лорд Вултон, висловив вчора переконання, що в найближчих виборах до парляменту, які мають відбутися вже в четвер наступного тижня, консерватисти здобудуть більшість і тим самим прийдуть знову до влади. Свої переконання лорд Вултон базує на інформаціях з усіх частин країни.

СВІТОВЕ ОБ'ЄДНАННЯ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ.

Рим, 17 лютого. — Тут продовжується Третій Міжнародний Конґрес католицьких журналістів, в якому бере участь поверх 300 редакторів з 30 різних країн. На вчорашніх нарадах рішено створити з осідком в Римі постійний секретаріят, що об'єднував би і координував би працю всіх католицьких видавництв.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate or postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Hates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗРАДНИК ЗРАДНИКОМ!

Як звичайна людина зраджує свою країну, займається шпіонажю в користь ворога, чи виконує іншу подібну роботу зо шкодою для своєї батьківщини, тоді знаємо, що це за діло, як його розуміти та на яку воно кару заслуговує. Та коли таким ділом займаються люди науки, та ще такі як д-р Клявс Фукс, якого поручив для дослідів над атомовою енергією сам А. Айнштайн, чи такі, що походять „з доброго дому" та „добре виховані", як от Алджер Гісс, тоді воно має бути чимсь іншим. Тоді певна категорія „лібералів" дошукується у тому, що є звичайною зрадою, чогось „містичного", „психологічного", так, якби і в звичайної людини не було душі, що їй теж вказує, що треба робити, а що ні, так, якби і звичайна людина, що пускається на таке діло, не зривала з Богом, та що треба аж вчених, що зраджують, бо втратили віру в Бога й релігію і тому звертаються до Сталіна і комунізму, як спасителів людства. Якраз у такий спосіб підходить колумніть Макс Лернер до розвязки питання, чому д-р Клявс Фукс, якому Англія дала захист перед Гітлером, зраджував Англію та Америку, що йому довіряли і втаємничували його в найбільші тайни, звязані з виробом атомових бомб, в тому і водневої бомби. Мабуть Макс Лернер, що написав на ту тему три статті, хоче таким чином облегшити до певної міри і свою власну душу, бо й він належав до гурту тих американських лібералів, що ставились поблажливо до совєтських злочинів.

Фукс, маючи 20 років, добачував уже лихо, якого натворить Гітлер, хоч той тоді щойно ставив свої перші поважніші кроки. Проте не мав він вуха для страхіть, що діялись у Сталіновім царстві; дарма, що якраз тоді кардинал Інніцер піднімав голос протесту проти винищування штучним голодом мільйони людей в Україні, та хоч тоді появлялись книжки з фактами про це варварство теж і на німецькій мові. Про ці речі не хотіли тоді слухати ні Фукс у Німеччині, ні Макс Лернер в Америці, як і не хотіли нічо чути про совєтські табори невільничої праці й т. п. Усі ці люди, хоч і не допускались законом означеної зради і навіть віддавали „кесареве кесарю", але те, що відносилось до „Бога" і „Божого", вони віддавали „російському божкові". Добачуючи в Кремлі „все таки поступ", підтримували постійно таку атмосферу в політиці, яка була гострою у відношенні до Гітлера, а угодовою у відношенні до Сталіна. В такій атмосфері виростали різного роду Фукси в Америці, Англії, чи деінде, все одно, з „одною" душею, чи з „двома". В Лернера це називається „велика ілюзія нашої доби", себто сліпа віра в „російського божка" та „російське мученництво, спричинене капіталістичним окруженням". Але хто ту ілюзію творив в країні свободи і добробуту та ще в часі, коли мільйони людей гинули в Совєтах як жертви комуністичної дійсности? Чи часом не такі „вчені", „журналісти", „письменники" та „мистці", що втратили усякий глузд і всяке відчуття правди та моральної відповідальности, коли боронили чи мовчанкою збували кремлівські злочини! Тепер, придержуючись їх рецепти, треба б їх усіх віддати психіятрам, щоб розслідили їх духовий стан. Але що робити аж з такими вченими-зрадниками, як д-р Клявс Фукс, то вже інша справа.

НА ЧИСТІ ВОДИ

Широким руслом плило наше громадське життя і ще ширшим починає воно плисти сьогодні. Великий приплив нової нашої іміграції з Европи, та сподіваний дальший, ще тільки збільшують під цим оглядом надії на майбутнє. Але серед того нового росту і приросту нашої громади є теж цілий ряд більших і менших від'ємних проявів, яких не можна залишити „своєму розвитку" і на які завчасу треба звернути увагу загалу, допомогти проаналізувати їх заощаджуючи тим самим витрату енергії на справи, що згори засуджені на невдачу. Інше діло, що сьогодні було б іще далеко передчасно оцінювати та видавати осуд на цілий ряд справ, що можуть бути тільки хвилевим проявом, який хоч і від'ємний, може як гірке лікарство мати корисний вплив на дальше оздоровлення відносин та на дальший розвиток.

Від деякого часу у нас виникла манія творити нові організації. Цей факт сам по собі не був би нічим негативним. Навпаки, більше організацій — більше життя, більше діяльности. Але в тому то й діло, що збільшується лише кількість організацій, тоді як сама активність іде до деякої міри у відворотно пропорціональному відношенні. Організацій багато, а роботи мало. Для прикладу: в самому тільки Ню Йорку вже мало б бути около три десятки нових українських організацій. Майже немає тижня, щоб не зареєструвати якогось нового з'їзду та створення нового товариства. І на тому, звичайно, кінець. Створиться нова організація, ухвалять статут і палкі резолюції, а опісля вже не чути і не знати. Ще хиба часом довідаєшся, що пошукується „членів-добродіїв". За деякий час знову з'їзд чи збори і знову нове товариство. Часто навіть з тими самими людьми. І знову те саме: статут, резолюції, „члени-добродії" і кінець. Трапляються теж позитивні виїмки, але вони тільки потверджують негативне правило.

Ми мали можність приглядатися таким першим зборам. Першусього треба було ствердити, що ініціятори майбутнього нового товариства не завжди самі здають собі справу з того, що вони роблять і що треба робити. Перебіг нарад виявляє їх іґнорацію місцевого терену, звичаїв та форм. Вправді, тут немає обмежень щодо творення товариств. Зійдеться кількоро людей, створять собі товариство чи організацію, можуть заінкорпорувати і справа готова. Але це ще далеко не перерішує можливостей існування і розвитку товариства, якщо його організатори бодай побіжно не познайомились з такими можливостями в дотеперішній практиці. Не маловажною справою є теж організаційні форми. На деяких зборах обговорюється справу створення „краєвого представництва" такої чи іншої европейської організації. Організатори таких зборів не завжди знають, що творення таких „представництв" тут аж ніяк не є „в моді". Таке представництво є тоді закордонною, чужою агенцією і воно, згідно зі законом країни, повинно зареєструватися як таке в департаменті юстиції. Є ще багато інших всіляких звичаєвих і легальних справ, що грають відповідну ролю при організації нових товариств. Чому ж тоді не поінформуватись про це все, заки твориться нову організацію? Це ж в її власному інтересі та в інтересі її праці і її членства, бо тільки тоді організація зможе нормально розвиватися, якщо вона взагалі потрібна.

Погодившись з фактом, що такі нові організації вже створено або ще створяться, насувається тоді запит: яка користь з них, думаємо користь громадська? Першусього, які реальні можливості праці великої кількости нових організацій з відносно обмеженою кількістю членства? Людина ж не може — як кажуть — розірватися та належати до безлічі організацій і брати в них активну участь, бо й час на це обмежений професійною чи заробітною працею. Теж не можна бути „членом-добродієм" всіх організацій і при цьому платити національний даток, давати на всі принагідні збіркові цілі, ходити на всі імпрези та „латати" всі інші „діри", бо тоді людина й сама „дірою" стане.

Ще одне турботливе явище: наш громадський загал, можливо, і не зменшив своєї жертвенности, але її тепер не видно, бо вона „ґубиться" по безлічі місцевих організацій і цілей. Раніше кожне нове товариство чи організація повставали головно з метою, щоби допомогти в придбанні фондів на народні, політичні, допомогові і культурні цілі. Вони всіляко збирали фонди, влаштовували імпрези і все це з метою, щоб опісля гроші вислати до центральних організацій, які ними розпоряджали, згл. висилали на старокраєві цілі. При цьому, вся громадська праця вважалася обов'яз-

(Докінчення на стор. 3-тій)

Дають собі раду в вугільній кризі

Стейт Ню Йорк дав початок до пайкування вугілля на час кризи, одначе не слідно, щоб інші стейти йшли за його прикладом. Мимохіть виринає питання: „Може це штучно викликана криза,, а дійсної небезпеки нема!?".

Поінформовані бизнесові кола відповідають на це: „За давніх часів такий страйк вуглекопів був би викликав справжню небезпеку у всіх ділянках бизнесового, а то й громадського життя. Тепер справа виглядає інакше".

Як саме інакше, вказують на такі чинники: Зима дуже лагідна, отже в різних околицях вона не така дошкульна, як бувало колись. Топлива для мешкань треба менше, а годі навіть слабі резерви вугілля можна віддати на потреби промислових підприємств. Там, де можна обійтися без топлива, робітники одягаються тепліше і перетримують кризу.

Залізниці рятуються так, що забирають чуже вугілля, яке мають перетранспортувати своїми вагонами. Їм це вільно робити на підставі закону, одначе не всі залізничі підприємства використують закон. З цим є багато клопотів і тому вони радять собі, як можуть.

Найбільше стала в пригоді нафта. Вже підчас кількох попередніх вугілляних страйків підприємства поперемінювали свої системи огрівання з вугіляних на олійні. Це коштувало їх багато, та за те вони тепер не наражені на несподіванку. Подекуди фабрики затримали в резерві прилади до отоплювання вугіллям і тому вони готові на всякий випадок. У стейтах Нової Англії, отже на Сході, є товариство Торговців Топливом, яке звідомляє, що підчас теперішньої кризи 25% консументів вугілля перейшли на нафтове топливо. Те саме слідно у Східній Пенсилвенії й інших сусідніх стейтах. Найгірше під оглядом топлива стоять середне-західні стейти і звідти розноситься крик.

Одначе й добування вугілля не опинилося в безнадійнім стані. Найперше тому, що з минулого року залишилося доволі вугілля, отже його доповнювалося з цієї продукції, яку втримували майнери підчас триденного тижня праці. Крім того по складах назбиралося багато дешевого вугілля, змішаного з камінням, яке у звичайний час вважається неужитком. Це вугілля позабирали по дешевій ціні до фабрик та до міс т і якось криза не дається в знаки.

Поза те все є ще доволі незалежних шахт, які заздалегідь позаключували контракти з робітниками під умовою, що вони не зорганізують юнії і не підуть на страйк. З таких шахт іде вугілля за добру ціну в різні околиці. А є ще і „бутлеґерські майни" в околицях, де залишено добування вугілля. Там зорганізувалися колишні майнери і при допомозі нефахових людей видобувають вугілля серед небезпеки для свого здоровя й життя, але „бизнес іде": Вони постачають вантажними автобусами вугілля до великих міст на далеку віддаль і так допомагають мешканцям міст витримати кризу.

Інше діло, як на це дивляться юнійні вуглекопи, які з дня на день вижидають заключення нового контракту праці для відбиття втрат, які вони потерпіли серед загальної й особистої кризи.

Л. Луців.

Чи слушно промовчувані роковини

СОВЄТСЬКА ПОВІСТЬ ПРО ПЕРЕЯСЛАВСЬКУ УНІЮ.

(Натан Рибак: Переяславська рада. „Радянський письменник", Київ, 1948, ст. 600).

(Докінчення).

Та залишім оту провідну ідеологічну думку, якою мав пронизати автор свій твір. Він пересолив свій український борщ і деколи помішав його із московським обрусітельним „щі". Подивімся ще й на інші сторінки роману.

В творі змальовано такі світи: український, польський, московський і татарський. Як треба вважати те, що ані єдиним словом не згадано в творі про жидів.

Найчорнішими красками змалював автор українських людей. Тут багато зрадників, шпигів, шкурників та звичайних падлюк. Зрадником виступає не тільки Хмельницького друга жінка Гелена (Чаплінська), але й великий український патріот, генеральний писар Б. Хмельницького, і пізніший гетьман України, Іван Виговський.

Виговський не тільки „зрадничає" поза плечами Хмельницького, але також, немов сьогочасний чекіст, власноручно кинжалом вбиває людей. Це зробив Рибак певно тому, що Виговський, коли побачив, яку „волю" принесли москалі Україні, розбив під Конотопом армію московського князя Трубецького в 1659, де на полі битви полягло 30,000 московського війська.

Українські старшини — це в Рибака „буржуї" і глитаї, що думають про особисту вигоду і розкішне життя. І тут автор також пробрехався у своєму захваті. Він каже полковникові Михайлові Громиці їсти на снідання „засмажені курчата" і то „зимового дня", хоч і не пояснює, звідки тоді могли взятися курчата, в Україні, коли ще не було інкубаторів! Про це пишеться на 544-6 сторінках. Та одночасно з подивом малює картину, як то в Москві „через Красну площу у Спаську браму влітає запряжена четвериком, з гайдуками на запятках карета „ближнього боярина Василя Васильовича Бутурліна", що „має аж шість карет, зроблених у заморських краях, челяді незчисленно і навіть двох муринів".

Видно, що Рибак має подвійну засаду: одну для панівного московського народу, а другу для „братніх" українців, поневоленого народу.

Московський світ, як уже бачимо з повищого, малює автор з любовою, починаючи з особи царя аж до найбіднішого кріпака селянина, що живе „у низькій обсмаленій і закуреній убогій хаті". Назагал автор ніде не згадує про те, що кріпацтво було тоді і в Московщині, хоч широко пише про те суспільне явище в Україні і в Польщі, бо ж Московщина мала принести нашому народові волю... хоч і сама тієї волі не мала і не має й досі...

Можна б кінчати нашу статтю про Рибаків твір про Богдана Хмельницького.

Хмельницький у Рибака — це людина, що вродилася тільки на те, щоб „множити землі московського государя". Він за тих пять літ, що про них пише автор у романі — переконує всіх і вся, що „тільки руський народ та цар московський — нам поміч і надія". Він злий був навіть на київського митрополита Сильвестра Косова, якому „папа римський був миліший за ерусалимського патріярха Паїсія", і за те, що наш митрополит „не хотів визнавати московського патріярха Нікона". Б. Хмельницький сердитий і на свою генеральну старшину та на полковників, що „їм Москва не з руки".

Зате український гетьман уважає за найбільше щастя України те, що „народ руський усім своїм життям показує українцям, як стояти треба за волю і віру рідного Краю". Так нам каже вірити Натан Рибак в 1948 році...

Та проте автор не осягнув своєї цілі. Бо кожний українець, що хоч трохи знає свою історію, знає, як виглядала та „воля", що її приносили москалі, починаючи від 1654 року аж до сьогоднішнього дня. Бо український читач знає, як пізніші українські гетьмани воювали з Московщиною, щоб обороняти „вольності українського народу". Бо український нарід знає дії гетьманів Виговського, Дорошенка, Мазепи, аж до останнього кошового Запорізької Січі — Петра Кальнишевського, що 25 років мучився на славних сьогодні Соловках за те тільки, що боронив останньої твердині української волі, Запоріжжя.

Роман „Переяславська рада" Натана Рибака викликає в українського читача протилежні думки до тих, що їх хотів би викликати автор. І тому на закінчення треба б навести пісеньку з твору самого ж Рибака:

Цілий день і цілу ніч,
Будував господар піч,
А настав на небі ранок,
Замість печі вийшов ґанок.

З цією тільки різницею, що Натан Рибак будував своє романище не „цілий день і цілу ніч", але повних три роки...

20)

Ганка заспокоїлася. Вони в'їхали в якусь бічну вуличку з низенькими будиночками й густими садами. І тут сталася несподіванка. Авто спинилося напроти якогось саду і з хвіртки вибігло двох мужчин та, прожогом відчинивши дверцята авта, вскочили в середину; швидше, ніж Ганка встигла крикнути, авто шарпнуло з усієї сили вперед так, що Ганку аж відкинуло на сидження. В тій хвилині обидва мужчини кинулися на неї, накинули її на голову якийсь мішок, під яким вона даремно пробувала оборонятися та кричати.. Чиясь сильна рука притиснула їй накинуту матерію до обличчя, і Ганка почула, що їй стає душно, що ще мить — і вона задушиться. Перестала рушатись, і рука, що лежала на її устах і носі, попустила.

Авто з'їхало, видко, на якусь погану дорогу, бо ним немилосердно підкидало. Нагло воно повернуло вбік і стало.

— Прошу спокійно, — почула вона незнайомий голос, — нічого злого вам не станеться. Тільки прошу не робити дурниць і не пробувати кричати ні тікати, бо нічого з того не вийде. Прошу за мною!

Услужні руки піддержали її, коли вона наосліп, із зав'язаною головою, сходила з авта. Хтось узяв її під руку і повів, перестерігаючи чемно, щоб не спотикнулася на сходах. Вийшла кілька сходів угору, потім кільканадцять униз. Вкінці посадили її на канапу, ту, на якій саме лежить, і скинули завій з голови. Ганка відітхнула. При всьому переляку, вона з цікавістю поглянула на своїх напасників.

Бачила їх уже той короткий момент, коли вскакували до авта. Тепер, при блиску свічки, що стояла на скрині, вона могла їм приглянутись трохи основніше. Один був високий, чорний, із трохи вистайними вилицями, бездоганно, оскільки це в півтемряві можна було доглянути, убраний мужчина, другий у сірявому одязі, трохи піднищеному, худий, з лисячим обличчям, яке виразно освітлювала свічка, що горіла внизу.

Той з лисячим обличчям залишився, а високий вибіг спішно нагору. Ганка звернулася до свого сторожа:

— Яким правом мене схоплено? Вимагаю, щоб негайно мене звільнили! — і вона, зіскочивши з канапи, вчепилася свого сторожа руками.

— Тсс, — сказав той, — паннунцю, не можна. Маєте тут бути!

— Так навіщо ж мене схоплено?

— Того мені казати не вільно! Але напевне вам тут нічого злого не станеться, — заговорював її сторож, наче дитину, садовлячи назад на канапу.

Вернувся спішно той високий, тримаючи в руці кошик.

— Тут, панно Вишницька, маєте дещо перекусити, — сир, яблука, пляшка з лімонядою. Лишаю вам також кілька свічок і сірники. Щоб вам не нудилося, маєте тут кілька романів, — можете собі читати. Тільки ще раз перестерігаю— не робити ніяких дурниць і не пробувати тікати ані галасувати. Вас швидко випустять. У випадку, коли б ви показалися нечемні, я буду змушений забрати вам і кошик і свічки та залишити вас у темряві. Отже, наше відношення до вас залежить від вас самих. — До побачення!

Обидва вийшли. Ганка чула, як заскреготів ключ у дверях і віддалилися кроки. — „Мусить бути велика пивниця" — подумала вона, вслухуючись у глибокий відгомін серед темряви. Ганка виждала якусь хвилину, і коли кроки на сходах замовкли, зірвалася з канапи і почала обходити свою в'язницю. Була це звичайна мурована пивниця з червоної цегли, з леґко луковатою стелею на залізних траверзах, оточена дерев'яними стінами. Між дошками були шпари на ширину кількох пальців. Ганка зняла свічку і, проткнувши до одної із шпар, спробувала заглянути до сусідної комірки. В невиразних обрисах побачила звичайне пивничне барахло, купу вугілля, картоплю, бочку, якесь поломане залізне ліжко...

Хвилину стояла посеред своєї кліті, не знаючи що почати, і врешті підступила ще до дверей. Вони також були збиті з міцних дощок; просунувши крізь шпару долоню, Ганка могла намацати важку колодку. Нагло прийшло їй на гадку, що треба ж поглянути передусім у віконце. Ставши на якусь скриню, Ганка дісталася до нього. Було це звичайне пивничне віконце, з двома прямовисними залізними прутами, закладене ззовні оскленою рамою. Стерши рукою павутиння, вона поглянула крізь запилену з другого боку шибку, але побачила тільки купу сміття, а за ним у віддалі кількох кроків облуплений мур.

(Дальше буде).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Пекуча справа.

За працю стає що раз тяжче. Число безробітних між нами, а особливо між новими іміґрантами, зросло не тільки через приїзд нових робітників, але й через звільнення під конець року декого з тих, що вже працювали. У неділі під українськими церквами головна тема розмов — це робота. Найчастіші питання: Де працюєте? Чи не треба в вашій фірмі яких нових робітників? Чи не чули про яку вільну роботу? Чи не знаєте про яке мешкання? Безробіття зачинає забирати вже й жертви. Не так давно принесла була преса вістку про самовбивство нашого скитальця, що за довго не міг знайти праці. Ми відгукнулися на те збіркою на похорон. Та всі ми відчуваємо, що це спізнена реакція, що нам треба було дати нещасному поміч за життя і помогти йому знайти працю та що та справа неполаднана й досі у відношенні до інших.

Говорять, що нема роботи. Воно не зовсім правильно. На ділі запотребування на робітника є тільки в меншій скількості і тому тяжче на працю дістатися. Це б'є особливо по іміґрантах. В одержанні праці стоять їм на перешкоді слабе знання англійської мови, недостача тутешнього досвіду і тутешніх рекомендацій. Як до того долучиться ще пізніший вік, то вигляди дістати роботу стають для нашого брата практично майже ніякі. Знають про те усякі бюра посередництва праці, і тому рідко посилають „ґрінгорнів" на якусь ліпшу роботу. Наш брат видить в такім бюрі десятки нових оповісток про потрібних робітників, нераз з його фаху, та службовик бюра каже йому, що праці для нього не має.

Що ж нам робити?

Досвід учить, що найлегше одержують наші люди роботу тоді, як приведе їх і поручить хтось, що вже довше працює в даній фірмі і має там довіря. Тим способом деякі українці заняті 1-2 роки в тутешніх підприємствах вспіли втягнути за собою на роботу по 10 а то й більше своїх краянів. Фірми вдоволені з українських робітників і в міру потреби приймають тією дорогою нових. Хоча таких випадків є вже досить багато, то все ж таки ще далеко не всі українці так пам'ятають про своїх краянів.

На те, щоби зліквідувати наше безробіття, треба той спосіб допомоги в підшукуванні праці поширити на всіх наших вже працюючих робітників і зробити його чимсь в роді українського взаїмного обезпечення від безробіття. Основою тієї своєрідної обезпеченевої кооперації повинен стати принцип:

Всі працюючі українці постійно помагають своїми інформаціями і зв'язками примішувати на працю тих краян, що є безробітні. Тим способом кожен забезпечить собі таку саму допомогу від інших на випадок, як би він сам опинився без праці, що при тутешній нетривкости затруднення може кожному легко трапитися.

Як наладнати апарат того обезпечення?

Є в нас товариство „Самопоміч", що між іншим має завдання допомагати своїм членам у вишукуванні праці. Безробітні скитальці справді зголошуються туди за відомостями про вільні місця праці, але товариство не багато може сказати їм про те, бо само не багато про це знає. Досі рідко хто з нас інформував „Самопоміч" про вільну роботу. Вишукувати її саме товариство не може, бо не має ні потрібних до того людей з добрим знанням англійської мови, ні фондів, щоби їх оплатити.

Те товариство можемо зробити осередком, де збіралися б відомости про працю і запотребування на неї. На те потрібно, щоби члени товариства, ті, що вже працюють самі повідомляли про кожне вільне місце роботи. Кожен з них повинен постійно слідкувати за тим, чи в його фірмі нема запотребування на свіжих робітників і як тільки таке появиться, негайно повідомляти, чи особисто, чи телефоном, чи поштівкою „Самопоміч". В повідомленні треба подати кромі точної адреси фірми також, скільки робітників, на коли і до чого потрібно та своє власне прізвище й адресу. „Самопоміч" негайно вишле туди з відповідним порученням від себе когось з тих, що зареєструвалися були в неї як пошукуючі праці.

Той, що одержує працю тим способом, повинен зобов'язатися відплатити те якнайскорше помічю в приміщенні на роботу іншого безробітного члена товариства. Першенство в одержанні праці повинні мати ті, що колись помогли найти роботу другим.

Безробітні повинні би реєструватися в „Самопомочі" заздалегідь, на те, щоби товариство могло повідомляти їх про вільні місця негайно, як тільки про них довідається. Варто зазначити, що від безробітних, які ще не працювали — „Самопоміч" не бере ніякої вкладки.

Така розв'язка напевно може зменшити скількість наших безробітних. Вона не вимагає від нас нічого більше, як тільки трохи солідарности і зрозуміння власного інтересу.

В тій акції можна розраховувати певно також на поміч наших старих іміґрантів. Хоч вони самі тепер не терплять ще від безробіття, але нераз зазнали його в минулім і певно не відкажуться допомогти новим іміґрантам своїми відомостями про мможливости праці.

Дальшим кроком в напрямі збільшення числа працюючих серед нас повинно би бути створення власного посередництва праці. Початки зроблені в тім напрямі (відділ „Самопомочі" в Нюарку і стаття інж. Куропася в „Свободі") доказують, що варто за те взятися й тут в Ню Йорку. Щоби бюро могло бути самовистарчальне треба би поставити його на комерційній основі, так, як побудована Employment Agency. Тільки що наша аґенція повинна би бути кооперативна і дбати не про зиск, тільки про якнайбільшу поміч членам. На урухомлення такого бюра треба би очевидно оборотового капіталу на перші 1-2 місяці. Дальше воно повинно би оплачуватися само. Капітал могли би зложити ми, найбільше заінтересовані, себто нові іміґранти. Думаю, що вистачило би по 1 долярові, якщо б справа найшла достаточне зрозуміння серед усіх українських працюючих. Та це вже дальша справа.

Зате перший спосіб, начеркнений вище, не вимагає ніяких вкладів і може бути вже урухомлений. Треба тільки, щоби усі безробітні вже реєструвалися в „Самопомочі", а всі працюючі вже зачали пильно слідкувати за вільними місцями праці у своїх фірмах і повідомляли „Самопоміч".

Є ще одна справа, яка дуже допікає новим іміґрантам. Це недостача мешкань. Їх справді мало, особливо дешевих, одиноко доступних для нових іміґрантів. Всеж таки то один то другий з нас довідається часом про таку хату. Як самі не потребуємо її, не даймо такій відомості змарнуватися, передаваймо її далі для тих, що її потребують. Осередком може бути також „Самопоміч". Туди слід би зголошуватися і потребуючим.

Разом з цим треба повести безпощадну боротьбу з тими п'явками, що використовуючи скрутне положення іміґрантів і їх незнання місцевих відносин і законів пробують наживатися на них при помочі всяких „відступних" і інших „зворотів за меблі".

Адреса „Самопомочі": 77 E 7th St., New York, N. Y., телефон: SP 7-1336.

Роман Білинський.

СТ. ЛУЇС МО.

Помічення з нашої громади.

Українській еміґрації відомо, що майже всю народну роботу в Америці ведуть місцеві організації, переважно відділи У.Н.Союзу. Це слідно при народних вічах, протестах, грошових збірках на різні допомоги чи на визвольну працю, або по акції за переселення наших земляків зі скитальщини, щоб звільнити їх з безупинного жаху перед большевицькою неволею й з лихоліття, якого вони зазнали від німецького наїзника.

Будова церков, народних домів, парафіяльних осередків, клюбів — усе те вислід праці місцевих організацій, всеодно, чи вони називають себе товариствами, братствами, сестрицтвами, комітетами чи як інакше.

Відділ 179 УНС у Сейнт Луїс числив свого часу звиш 200 активних членів, отже наше братство св. Володимира мало чим повеличатися, коли бралося до якої праці. Тепер цей відділ нараховує понад 275 членів, але здебільша це „паперові члени", бо активних є тільки 40. Вже й їм голови блищать, бо волосся випало, а як хто його ще має, то воно збіліло. Решта це члени, які записалися „на посмертне", як до звичайної обезпеченевої організації чи там „асекурації".

До Ст. Луїс приїхало тепер значне число нових іміґрантів. Кілька родин дістали хвилеве приміщення в У. Народнім Домі. За старанням місцевих організацій дістали працю, потім помешкання і якось уже влаштувалися. Декотрі вже вступили до УНСоюзу, але до товариства, чи братства вони чомусь не хочуть належати.

Коли так буває й по других містах як у нас, то не знаю, як то буде з народною працею в Америці. Тому, що стара громада переноситься на лоно Авраама, зовсім природно, що на їх місце повинні прийти свіжі сили і то з еміґрації. Між тим можна завважати, що вони з давніми не змішуються.

Я бажав би собі, щоб хтось з інших осередків написав до „Свободи", як у них такі справи тепер укладаються, то це буде дуже корисне й інтересне для старої громади.

Я самий приїхав до Ст. Луїс в 1901 р., отже перед 50 роками. Тоді було тут 26 родин, що признавалися до греко-катол. віри. Вони поділилися на дві групі, бо деякі називали себе словаками, а були теж і чехи й поляки. Більша частина була неграмотна, не знали навіть підписати свого імени. Працювали на залізничих рейках або в залізничих варстатах („каршапі") як прості робітники. З тих давніх 26 родин осталося ще три. Іншим ми заспівали вже Вічну Память.

У тому часі не було тут ні церкви ні народних домів, а що найважніше, не було ні одного українця, були лише „русини". А що вдалося з цими людьми зробити пізніше!

Сьогодні є тут українці, є до кого приїхати, для Богослужень є гарна й простора церква і є У. Народний Дім. Правда малий, бо мала українська громада. Щоб був більший, про це повинна подбати вже нова еміґрація. Вона має доповнити ряди активних діячів в організації, вписуючися до братств, бо то оці братства на ділі ведуть народну роботу.

М. Петровський.

СВЯТО МАКІВКИ

До всіх Станиць Братства УСС та Українського Громадянства у світі.

На 30 квітня ц. р. припадають 35. роковини перемоги української збройної сили над ворогом, якою закінчилися триденні важкі бої Українських Січових Стрільців з москалями на горі Маківці в Карпатах.

Цією блискучою перемогою відкрили собі УСС шлях до великого походу від Карпат до берегів Дніпра, по Олександрівське і Хортицю.

Для відмічення цієї події та для вшанування памяти тих, що віддали своє молоде життя за цю перемогу, Головна Рада Братства УСС взиває Станиці й поодиноких УСС та закликає наші громадянські організації у світі влаштувати в цьому дні імпрези, відповідно до місцевих умовин і спроможности.

Прибутки з імпрез призначені на стрілецький Трахтемирів — для інвалідів УСС і на продовження видавничої діяльности з визвольних змагань Українського Народу.

По матеріяли для Свята Маківки зголошуватися до 15 березня до Секретаріяту Головної Ради Братства на адресу:

R. Kupchynskyj, 75 St. Mark's Pl., New York City, N. Y., USA.

Головна Рада Братства УСС.

НА ЧИСТІ ВОДИ

(Докінчення зі стор. 2-гої).

ком і честю. Сьогодні, натомість, виникають познаки загрозливої зміни під цим оглядом. Місцеві, головно нові організації, починають збирати фонди на свої потреби, для себе організують „членів-добродіїв" і часто навіть мають претенсії, щоб їм ще допомагати з центральних організацій. Трапляється, що витрачені на вдержання одної чи другої організації кошта навіть приблизно не рекомпенсуються її участю і вартістю в загальному громадському житті, як і у відношенні до її власних членів. Навіщо ж тоді такої паперової організації, коли її функції і цілі можна б легко здійснювати в рямках вже існуючої іншої?

Невідрадно розвивається теж справа участи в громадській праці та в громадських імпрезах. Це, що тут завжди вважалося честю і обов'язком, тепер в деяких випадках починає прибирати характер „бизнесу". Бувають уже навіть такі випадки, що початкуючий декляматор чи декляматорка беруть за виступ заплату! Звичайно, трапляється, що людина є в дуже важкому положенні і тих 10 чи 20 долярів потребує „як вмерти", але це справи не зміняє. Принцип мусить залишитися принципом, бо грошей ніколи ніхто не має „досить", а з хвилиною, як ми відступимо від шляхетних традиційних засад американських українців, тоді раніше чи пізніше прийшлося б сказати „ґуд-бай" і цілій нашій тутешній громадській роботі. Станемо в половині дороги й ані свого громадського і культурного життя не розбудуємо й Україні не допоможемо.

Тому мусимо вийти на чисті води в усіх тих справах! Мусимо зберегти всі наші шляхетні традиції жертвенности, безкорисности в громадській праці. Ми всі дружньо мусимо змагати до повного впорядкування і пляновости в нашому громадському і організаційному житті, бо тільки тоді ми зможемо виконати своє завдання та допомогти поневоленому українському народові безпосередньо і посередньо, здобуваючи йому увагу в світі.

Вступайте громадно в члени Українського Народного Союзу.

Читайте українську книжку й часописи, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Пожертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 6.

Відділ:		Жертва:
	Зі збірки в Бейон, переслав І. Довгань	$10.00
	Андрій Газда	5.00
	William Wanat	2.00
	Володимир Барчишин	2.00
	Мик. Замосцяник	2.00
	Fannie Mystor	1.70
	Стефан Замосцяник	1.00
	Петро Яцик	1.00
	J. Smishkewycz	1.00
38	Іван Наогольник	3.00
39	Гавриїл Туркевич	3.00
52	Стефан Клемик	2.00
59	Петро Зілінський	2.00
117	Василь Зиблікевич	3.00
130	Теодор Кишевич	2.00
144	Яків Пастух	2.00
155	Лука Циктор	5.00
163	Павло Труш	2.00
189	Іван Ванах	2.00
230	Mike Kachig	3.00
266	Василь Михалюк	2.00
339	Іван Сорока	2.00
347	Теодор Ковальський	3.00
361	Ірина Вучка	2.00
388	Павло Баран	2.00
388	Іван Витязь	2.00
445	Мирон Литвин	1.00
451	Юхим Омельченко	2.00
451	Михайло Премак	1.00

ПОМЕРЛА ОЛЬГА зі ШПІГЕЛІВ РУДНИЦЬКА

В домі наймолодшого свого сина, у Тамс Ривер, малому містечку у Ню Джерзі, померла 9 лютого ц.р. старенька жінка, найстарша українка з нової іміґрації, Ольга Рудницька, доживши поважного віку 87 років.

Дивне було життя тієї скромної жінки, яка — хоч чужинка походженням — свою долю і всі свої життьові турботи зв'язала з долею українства. Уроженка Львова, вийшла заміж за Івана Рудницького, спершу нотаріяльного кандидата, потім нотаря у Луці й Бережанах, активного українського громадського діяча на переломі 10. і 20 сторіччя і так зукраїнізувалась та перейнялась його національними ідеалами, що коли повдовіла і залишилась із 5-ти малолітними дітьми, поставила собі за свою життьову ціль — виховати всіх їх на українців. Чоловік її помер у розмірно молодому віці 51 років, у 1906 році: тоді найстарший син був в 8. кл. ґімназії, наймолодший ще ходив до народньої школи. Всіх їх сама виховала на українських громадян, які потім грали чималу ролю в українському політичному й культурному житті. Хоч не належала ніколи до багатих, так уміла господарити найскромнішими засобами, так уміла боротися за існування, щоб тільки своїм дітям дати змогу вчитися і всі її діти покінчили високі школи не тільки у Львові, але їх мати висилала їх до Парижа, Берліна й Відня на доповнення високих студій. І тому, хоч сама стояла завжди в тіні, через своїх дітей і їхню участь в українському прилюдному житті була широко відома в українських колах передвоєнного Львова. В її домі було завжди повно, її знали і Вона знала дві ґенерації еліти українського товариства. Найстарший син — Михайло, літературний критик і письменник, професор львівського університету: Володимир був нотарем в Обертині; Мілена — організаторка українського жіноцтва, голова Гол. Виділу „Союзу Українок" у краю, тепер голова УДЕ у Женеві; Іван Кедрин — б. нач. редактор „Діла", врешті Антін — музик, у дому котрого й знайшла останнє життьове пристановище. Ненавиділа гітлерівців і большевиків і нізащо не хотіла залишитись у Львові. Тому з двома синами та донькою — напереміну з кожним із них — переходила у свому пізному віці мандрівку по Европі. Рік тому перелетіла Анлантійський Океан, як мати американського громадянина. Але її сили були вже підтоптані й не годилися до нового життя. Живість ума, збережена до 85 року життя, раптово заломалась. В останніх місяцях-тижнях жило тільки скорчене, бідне, кволе тіло і в ньому блищала тільки час до часу іскорка духа. Померла, просто заснувши на віки.

Останні душпастирські послуги віддав їй о. совітник Чапельський із Елисабету, Н. Дж., який відправив теж заупокійну Службу Божу з панахидою у кат. церкві у Тамс Ривер. Над її могилою стояли три сини, закинені сюди з рідного краю, всі чотири невістки, внучка, заміжня в Америці, та 2 внуки й гурток близьких. — Вічна її пам'ять!

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

З ЖИТТЯ УВАН

Шевченківська Сесія УВАН

Традиційна Шевченківська Сесія УВАН у 1950 році відбудеться в дні 5-го березня у Вінніпегу. Передбачається доповіді членів УВАН проф. Дорошенка, проф. Білецького, проф. Рудницького й проф. Костюка.

Відгуки на видання УВАН

Видання УВАН знайшли широкий відгук у фахових славістичних колах. Останнє число „Бюлетену Американського Т-ва Вчителів Слов'янських і Сх.-Европейських Мов відмічує два найновіші випуски серії Інституту Слов'янознавства УВАН під редакцією проф. Рудницького Яр., а саме огляд Я. Бирича про „Сторінку з українсько-чеських взаємин" — (Славістика V.) та розвідку Р. Смаль-Стоцького про походження слова Русь (Славістика VI.) Французький славістичний журнал „Ревю дез Етюд Сляв" за рік 1949 приносить огляд крім „Славістики" ще й інших видань УВАН, як напр. праць Вол. Мацяка, Мих. Міллера, Г. Закревської, Яр. Пастернака й інших.

Праця членів УВАН у чужих академічних виданнях

Міжнародній журнал фонетики й загального мовознавства, що його видає з доручення Академії Наук у Берліні проф. Д. Вестерман приніс у ч. 5—6 за минулий рік розвідку члена УВАН проф. Яр. Рудницького про „Слов'янські й індоевропейські наголосові дублети", в якій автор на основі української мови дає розв'язку т. зв. подвійним наголосам у словах. До статті редакція долучила резюме в німецькій, французькій, англійській та російській мовах.

Академічні виклади УВАН

В місяці січні відбулися два чергові „академічні виклади УВАН" у Вінніпегу. В неділю дня 15 січня відбулася доповідь члена УВАН д-ра І Глинки про „Проблему людського поступу", в якій автор дав цікаву й своєрідну інтерпретацію „поступу", ілюструючи доповідь багатьома прикладами з всесвітніх і національно-українських виявів „поступу" в житті й науці.

Дня 22 січня виголосив доповідь дійсний член УВАН — проф. Яр. Рудницький про „Географічні назви українського походження в Канаді", в якій автор обговорив коло сто українських назв і подав їхню наукову клясифікацію. Обі доповіді зустрілися з зацікавленням громадянства, чого доказ відгуки не тільки в українській, але й теж в англо-мовній пресі в Вінніпегу (напр. „Вінніпеґ Фрі Пресс").

З Бібліотеки УВАН в Вінніпегу

Як відомо завдяки допомозі фонду Українців Канади перевезено з Німеччини з кінцем 1949 року основний українознав склад наукової Бібліотеки УВАН у Вінніпегу.

У місяці січні ц. р. Бібліотека УВАН мала шляхом обміну, або пожертв, такі поступлення: від Бібліотеки Єйлського Університету в ЗДА (1 назва), від Публічної Бібліотеки в Ню Йорку (1 назва), від Центрального Бюра Українських Науково-Дослідчих Інститутів у Ню Йорку (2 назви), від оо. Василіян у Мондері (Канада) (45 назв), від Владики Мстислава в Вінніпегу (1 назва), від о. Білона в Жанет, Пенсилвенія (3 назви), від В-ва „Молоде Життя" в Мюнхені ((2 назви). Крім цього більшість українських часописів на еміграції приходили до Архіву Преси при Бібліотеці УВАН у Вінніпегу.

Управа Бібліотеки УВАН, складаючи щиру подяку всім жертводавцям, звертається цією дорогою до всіх українських видавництв і приватних осіб пересилати видання, журнали й т. п., а теж і грошові пожертви на розбудову бібліотеки на адресу: UWAN, Box 3597, Sta. B., Winnipeg, Man., Canada.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохаєтся на початку листа доконче подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУАДКомітету, адресу якого подано при кінці.

* * *

ГРУПА ЛИСТИ ДО:

19209 Осахло Івана з с. Ольховець, Сянік, який виїхав до ЗДА і Осахло Йосифа, виїхав до Канади, від сестри Софії Скобельської. Канадійські газети просимо передрукувати.

19210 Яндрушка Павла,(Собечку Сенька, Габраля Франка, Юзка і Петра, Лукаша Яська, Вуланчик Генка, Пишного Івана і Шкоруду Яндруха всіх з с. Луні, Перемишляни, від Ткачук Олени.

19211 Запаранюк Анну, Підгайці, від Мазурек Юліяна.

19212 Задорожного Івана с. Андрія, Наконечного Михайла с. Івана, Анну, Стахаї Ксеню д. Федора всіх з с. Любешка, Бібрка, від Івана Наконечного.

19213 Кузьму Михайла з с. Юркова від Кузьми Марії д. Кузьми Катерини.

19214 Дмитрук Анастазію з с. Осердова, Сокаль, від Остапчук Миколи.

19215 Рідних і знайомих з с. Новоселиця, Коломия, від Маріз з Максимюків Сайс.

19216 Трохимчук Теодора з с. Кошляки від Домбровського Алойзія.

19217 Сташків Гаврила і Андрія з с. Добровляни, Калуш, від Явдокії Христонько, доньки Софії Сташків.

19218 Чоп Ксеню Іванівну з околиць міста Каменоподільськ від племінника Бориса Чоп.

19219 Малічовського Михайла з с. Липя, Перемишль, від Нахима Володимира.

19220 Мінтіча Александра дочок з с. Станівці, Сторожинець, від Александра Танєвського.

19221 Деркач Івана і Михайла з с. Тарнава, Добромиль, від Петра Володимира.

19222 Ільків Василя з села Плавя Андрусівка, Стрий, від Євки Ільків.

19223 Суконік Стаха з с. Глибки, Волинь, від Івана Когута.

19224 Мироненка Павла і Варвару з с. Крива Буда, Україна, від Павла Мироненка с. Одарки.

19225 Лопата Олену з села Ріла, Рава Руська, від Гриб Насті.

18226 Соколоського Стефана з Коморова від Івана Сокольського.

19227 Гресько Теодора від Михайла Білецького.

19228 Матковського Михайла з с. Маткова, Турка, від Михайла Матковського с. Йосифа і Анни.

19229 Банасевич Константина з с. Мале Городище, Барановичі, від Чабак Йосифа.

19230 Фесанич Галю і Параску з с. Горба, Сянік, від Данила Паславського.

19231 Олійник Павла і Андрія з с. Полянчик, Лісько, від Анни з Олійників Єдинак д. Михайла.

19232 Ониськів Анну, її діти Стефанію, Софію і Романа з с. Гринів, Бібрка, від Милявського Ярослава.

19233 Димчук Семена с. Якова з Таращанського Району від брата Василя Димчука.

19234 Зайчунковського Юронька і Степана з с. Різдвяни Теребовля, і Грагораж з с. Зубова від Гричила Семена с. Петра.

19235 Чорненького Івана, Лінець Івана і Мельничука, брата Марії і Лукіяна всіх з с. Пядики, Коломия, від Германюк Андрія.

19236 Макух Петра з с. Піддубці, Мальованець Миколу з с. Ветлин і Мерза Анастазію від Кузьми Семена і Софії Мерза.

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

Нові імігранти

Українці, що приїжджають старанням ЗУАДКомітету кораблем „Дженерал МекРей" до порту в Ню Йорку, в понеділок, дня 20-го лютого:

Чузик Петро, Галина; Дорошок Іван, Татіяна; Кебало Константин, Анна, Марія, Юрій, Орест; Кінах Микола, Ольга, Ніна, Валентина; Клюковська Марія; Марущак Теодор, Катерина, Славомир, Богдан, Ірина; Оленюк Петро, Розалія, Юрій; Одесницький Юрій, Валентина; Сахно Роман, Божена, Ярослава, Роман; Шайдевич Осип; Сверлик Михайло, Мелания, Маріяє Федорчак Іван; Юсепович Іван; Дацків Теодор, Анна, Ірина, Володимир; Лоітра Павло, Олександра, Марія; Мартоє Ефрозина; Погрібний Андрій, Марія Людмила; Володимир; Вітик Михайло, Галина; Чолій Матвій, Марія, Анна.

У шосту річницю смерти бл. п. Галі ЗАЯЧКІВСЬКОЇ яка згинула в рядах УПА дня 25. лютого 1944, відбудеться в суботу, 25. лютого 1950, год. 7:30 вранці, в укр. катол. церкві св. Михаїла, 23 Walnut St., Hartford, Conn.,
ЗАУПОКІЙНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ,
на яке запрошують Друзів і Знайомих
Мати, Брат і Сестра.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

В. Д., Шікаго, Ілл. — Має бути: Через Переселенчий пункт в Шікаго перейшло понад 400 родин. Це була помилка, як було подане в газеті. Теж треба додати, що до Контрольної комісії Ліги ввійшов п. Команишин.

Д. Г., Ірвінгтон, Н. Дж. — Буде поміщене в „Свободі", як можливо в фейлетоні, бо третя сторона все занята іншим матеріялом.

П. М., Бостон, Масс. — Ми раді б містити дописі якнайскоше, але що зробити, коли замало місця в газеті. Так є, що 75% дописувателів додає в письмі, щоб містити „зараз", але чи це можливе. Бувало дописі в часі між листопадом і квітнем залягали найменше місяць, бо всюди по громадах було багато національних свят та різних імпрез. „Свобода" повинна була бути вже давно побільшена обемом. Усі цього домагались. Тільки біда, що замало було таких, що хотіли одночасно більше платити за газету. А тепер уже дійшло до того, що з фінансового боку взагалі неможливо звести кінців докупи.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПАСАЙК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, відбудуться 19. лютого, точно в годині 2. пополудні, в У. Н. Домі, 237 Говп ул. Взиваємо всіх членів взяти масову участь у цих зборах, бо є дуже важні справи до полагодження і буде вибір делеґата на конвенцію УНС.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 19. лютого, в годині 2:30 пополудні, в гали парафіяльній, 235 Карбон ул. Уряд просить членів явитись на збори, бо є важні справи до полагодження. — За уряд: М. Брус, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

ПОШУКУВАННЯ

ПОШУКУЮ свою тету, що живе в Ню Йорку **ЛИЗАК АННУ**, замуж. Махнах, уроджену в Бережниці Королівській, повіт Жидачів. Проситься відписати ласкаво:
IWAN LYSAK,
1. Rue d'Hopital
Thionville, Moselle, France

ҐАБРИН ФЕДІР ("GABRYN FEDIR") відізвіться на адресу:
P. KOTOWSKYJ
1939 Harvard
Berkley, Michigan

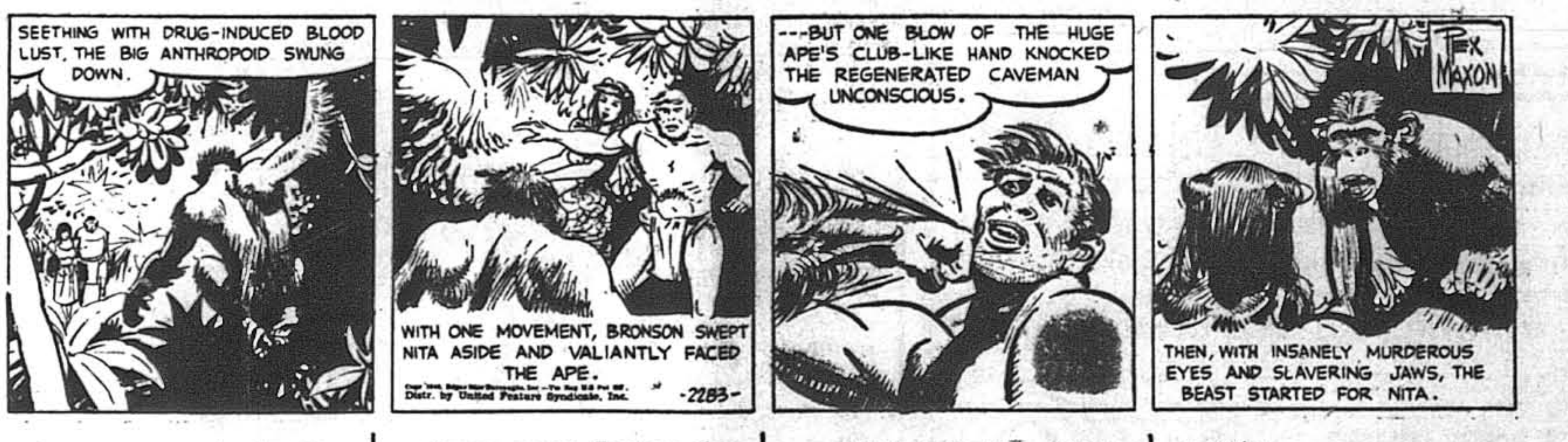
КОВАЛЬЧУК МИКОЛА пошукує **ПОДПОКРОВНОГО ОЛЕКСАНДРА** з міста Троянів, область Житомир, який між 1922—1925 роками виїхав до U.S.A. Пошукуваного проситься писати на адресу:
KOWALCZUK MIKOLAJ
IRO T.B. Sanatorium in Amberg
Germany, U. S. Zone.

НОВІКОВ СТЕПАН пошукує **МИХАЙЛА РАКОВА** зі села Ново-Айдар, Старобельського району, Харківської ґубернії, уродженого в 1894 р., вимеґрував в 1919 р. Пошукую також інших односельчан. Ласкаві зголошення слати на адресу:
ДМИТРО ФІЦИК,
4418 Parkinson St., Detroit 10, Mich.

МАРІЯ ГАВРИЛЯК пошукує брата **ІВАНА ГАВРИЛЯК** і сестер **АННУ і НАСТЮ** з Поляни Лесівці, котрі виїхали до U.S.A. Зголошення прошу слати на адресу:
M. BOZENTKO
204 Washington St., Jersey City, N. J.

Професійні Оголошення

ТАРЗАН, ч. 2283. Ніта перед загибіллю.

З кровожадним від ліку мозком велика малпа спустилася на землю.

Одним рухом Бронсон відштовхнув Ніту набік і самий відважно станув обличчям проти малпи...

...однаке один удар кулака могутньої малпи вистачив, щоб повалити на землю й позбавити свідомости печерного чоловіка.

Потім з божевільним виглядом закривавлених очей звірюка кинулася на Ніту.